

Uitgave van:
de Regionale Commissie
Installatietechniek Brabant

Secretariaat:
Postbus 416, 3440 AK Woerden
m.zegers@olc-sko.nl
06-22.23.24.57

De Regionale Commissie Installatietechniek (RCI) behartigt de belangen van werkgevers en werknemers uit de installatiebranche. Het gaat daarbij vooral om de arbeidsmarkt en het onderwijs in de regio.

De RCI is ingesteld door de stichting OLC, het opleidings- en ontwikkelingsfonds voor het loodgieters-, fitters- en centrale verwarmingsbedrijf.

De leden zijn vertegenwoordigers van Uneto-VNI, FNV, CNV, De Unie en bedrijven die zijn aangesloten bij het OLC.

Verder in dit nummer:

'Zonder onze vakmensen kan chirurg niet opereren'	2
Opnieuw gezamenlijke ROI-vestiging in 'witte vlek'	2
Scholingsbonnen	2
'Promotiewagen niet te pas en te onpas inzetten'	3
In Boxmeer daar komt een huis... techniekbreed	3
Kort nieuws: Best Man Award 2004 gaat door	3
Techniekhal "TechnoPromo" Cuijk loopt als een trein	4
Kijkje in elkaars mbo-keuken	4
Praktijkopleiders in Land van Ooit	4

Redactie: bureau@batouwe.nl /
Anton van Grunsven

RCI - nieuws Brabant

Techniek biedt véél meer op De Wichelroede

Basisschool De Wichelroede uit Udenhout kent sinds acht jaar het project "Techniek biedt zoveel méér". Via dit project brengt de school haar leerlingen in contact met de rol van techniek in het dagelijkse leven. Tegelijkertijd leren de leerlingen er goed samen te werken en (technische) problemen systematisch op te lossen.

Voor de groepen 5 tot en met 8 bezit de school inmiddels 150 leskisten met allerlei materialen en experimenten voor techniek in de ruimste zin van het woord. Elke week is er een techniekles.

Het nuttige met het aangename verenigend vergaderde

Directeur Piet Lagarde van basisschool De Wichelroede vertelt de RCI-leden enthousiast over de integratie van techniek in de andere lessen op school.

de RCI eind oktober op deze Udenhoutse "modelschool". Ook de RCI vindt dat vroegtij-

dige aandacht voor techniek bijdraagt aan een veelzijdige ontwikkeling van kinderen.

Gapend personeelsgat dreigt door vergrijzing

"Jongeren zouden meer uren kunnen maken, bijvoorbeeld 45 uur per week. Zij hebben de centjes hard nodig. En ouderen willen misschien meer vrij hebben in juni en september. Dan kunnen ze buiten het hoogseizoen met de caravan op pad." Volgens Jurgen Haas, verbonden aan adviesbureau Haas en Lescaut, zijn dit voorbeelden van levensfasebewust personeelsbeleid: géén starre 38-urige werkweek voor iedereen maar rekening houden met de levensfase waarin medewerkers zich bevinden. Een dergelijke flexibiliteit is hard nodig, meent Haas, wil de installatie- en elektrobranche een oplossing vinden voor de toenemende vergrijzing. "In het hele land valt over vier jaar 8 procent van het personeel weg vanwege pre-pensioen. Tussen vier en zeven jaar vertrekt zelfs

12 procent. En in Brabant en zeker Limburg is deze vergrijzing nóg iets erger!" Niet alleen het aantal jeugdigen neemt af, ook het aantal jongeren met interesse in een technisch beroep. "Het is een kwestie van rekenen", stelt Haas. "De mensen die weg willen, gaan weg; het vroegpensioen gaat door! Jongeren zijn er te weinig en ze hebben te weinig ervaring. Wat nu aan jeugd in de schoolbanken zit, is niet toereikend om het gapende gat te vullen. Door meer flexibiliteit kun je hier misschien wat aan doen."

De vergrijzende samenleving en de gevolgen daarvan voor de installatiebranche blijken uit de onlangs verschenen rapportage MarktMonitor Installatietechniek waaraan Haas heeft meegewerkt. Dit rapport

wordt jaarlijks opgesteld in opdracht van het scholingsfonds OLC. Het bevat trends en ontwikkelingen op het gebied van technologie, arbeidsmarkt en beroepsonderwijs binnen de branche.

Volgens Haas zien pas weinigen het gevaar van de vergrijzing in. "Het urgentiebesef ontbreekt nog. Tegen de branche zou ik willen zeggen: denk na over wat er aan komt; het is al vlakbij! En ondernemers moeten rekenen: hoeveel mensen vallen er weg, wat komt er voor in de plaats, hoe gaan we 't opvangen?"

De uitkomsten van de MarktMonitor 2003 komen aan de orde in de decembervergadering van de RCI. Besloten wordt dan welke concrete acties de RCI wil ondernemen.

'Zonder onze vakmensen kan chirurg niet opereren'

Er moet meer aandacht komen voor het installatievak. De huidige opleidingen zijn te algemeen waardoor het voor iedereen onduidelijk is wat het vak inhoudt.

Dat vindt Jan Weijers. Als vakbondsmans van De Unie is hij onder meer vertegenwoordigd in zes RCI's waaronder die van Brabant en Limburg. "Scholen weten zelf niet welke mogelijkheden er zijn, laat staan dat ze kunnen opleiden tot goede installatiemonteurs."

Volgens Weijers willen te veel instanties zich bezighouden met het onderwijs. "Maar één partij wordt vergeten: de leerling!", stelt hij. "Het probleem begint bij de basisscholen. Daar wordt met de Cito-toets getest of een leerling minimaal naar de mavo kan. Want daarvan wordt de basisschool populair bij ouders. Maar worden de leerlingen dan gelukkiger?"

Met zijn 68 jaar is Jan Weijers niet meer de jongste in de RCI. "Maar ik weet zeker dat de leerlingen van nu, net als vroeger, heel gelukkig kunnen worden als ze een prachtig vak hebben geleerd. Vakmanschap, daar ging het vroeger

om en daar gaat het nu nog steeds om. Ouders kunnen wel willen dat hun kinderen chirurg worden, maar de chirurg kan alleen werken door een goed geïnstalleerde operatieruimte. En wie installeert die? Juist! Dus zonder onze vakmensen geen operaties. Licht, hygiëne, verwarming, water... het zijn onze vakmensen, onze collega's die daarvoor zorgen!"

Vakbond De Unie wil dat werkgevers hun medewerkers de kans geven verder te scholen. "Wij geloven in continue bijscholing. Daar ligt ook de verantwoordelijkheid van de medewerkers zelf. Zeker nu de economie niet zo goed gaat, is het zaak om voor scholing te blijven 'vechten'. Investeren in de toekomst heet dat."

Volgens Weijers is er de afgelopen jaren door werkdruk of onwetendheid te weinig terechtgekomen van die bijscholing. "Maar nu er meer tijd komt, is het van belang goed geschoold te zijn en te blijven. Die investering in de

Jan Weijers, vakbond De Unie: "...zeker nu de economie niet zo goed gaat, blijven 'vechten' voor scholing..."

toekomst moet de medewerker zelf doen." Binnen de RCI wil Weijers met werkgeversvertegenwoordigers blijven overleggen over een goed scholingsaanbod en de kwaliteit van examens op scholen.

"Goed opgeleid betekent meer waard. Dat is ook zo in de beloningsstructuur die in de cao is opgenomen. Veel kennis is een investering in de eigen toekomst van de medewerker. Niet alleen bij zijn huidige werkgever maar ook als hij mocht besluiten naar een andere werkgever te gaan. Zelf ben ik daar een goed voorbeeld van: als leerlingmonteur begonnen en doorgegroeid naar de top. En nu mag ik meepraten over hoe het moet worden. En nog steeds ben ik gek op het vak!"

Opnieuw gezamenlijke ROI-vestiging in 'witte vlek'

ROI-leerlingen uit Noordoost-Brabant, Noord-Limburg en Zuid-Gelderland hoeven vanaf nu minder ver te reizen voor hun praktijkopleiding installatietechniek. De drie ROI's in deze provincies namen half september namelijk samen een praktijklokaal in gebruik bij het ROC Cuijk. "Het gebied was één van de witte vlekken waar een praktijkleerplaats zou moeten komen. Maar zelf hadden we te weinig leerlingen om dat kostendekkend te maken", zegt Cees van Nispen, manager van het ROI Brabant. Met hulp van de RCI hebben de drie ROI's daarom gezamenlijk een praktijklokaal in Cuijk opgezet. "We hopen voor de

OLC-directeur Elly Verburg heeft zojuist de montageboxen onthuld, wat de officiële opening van het Cuijkse ROI-lokaal betekende. Links RCI-voorzitter Jo van Venrooy.

installatie- en de elektrobranche op termijn tachtig á negentig leerlingen te hebben; daar zou ik heel tevreden mee zijn", aldus Van Nispen.

Vorig schooljaar openden de ROI's Brabant en Zuid-Oost samen een praktijklokaal in een andere "witte vlek": bij ROC Ter Aa in Helmond.

Scholingsbonnen

Zo'n dertig Brabantse installatiebedrijven met ongeveer 650 medewerkers doen mee aan het proefproject "Duurzaam inzetbaar bedrijfskapitaal 2003/2004" van het ROI Brabant. Dat blijkt uit de opleidingsplannen die de bedrijven uiterlijk half november bij het scholingsfonds OLC moesten inleveren.

In het project krijgen alle medewerkers symbolisch een scholingsbon van OLC ter waarde van 700 euro. Die bonn mogen ze in overleg met hun werkgever besteden aan scholing en persoonlijke ontwikkeling. Het doel is te bekijken of het werken met scholingsbonnen leidt tot meer scholing bij medewerkers en tot een gemakkelijker subsidiesysteem voor werkgevers.

Volgens Sjef van Mook, door het ROI als projectleider aangesteld, waren vooral de laatste loodjes zwaar. Het kan zelfs zo zijn dat er op de valreep nog een bedrijf afhaakt. De persoonlijke benadering van de bedrijven werkte volgens Van Mook goed, en is zeker ook noodzakelijk. Een tegenvaller vond hij dat een deel van de bij het ROI aangesloten bedrijven niet aan het project mocht meedoen, terwijl het vervolgens bijzonder veel moeite kostte om niet-ROI-bedrijven te werven.

In het project had ROI Brabant ook moeten experimenteren met vouchers (scholingsbonnen) voor leerlingen met een beroepsbegeleidende leerweg (BBL). Het lukte echter niet hiervoor kandidaten te vinden. Een ander experiment slaagde wel: de deelname van tien bedrijven die (gedeeltelijk) aangesloten zijn bij het elektrotechnische scholingsfonds OFE, de beoogde fusiepartner van OLC.

Op 15 januari 2004 verzorgt het ROI een workshop voor de deelnemende bedrijven. Die gaat over het verloop van het project, de opleidingen van de deelnemers en vervolgv activiteiten in het project.

'Promotiewagen niet te pas en te onpas inzetten'

De promotievrachtwagen van de Stichting Promotiewagen Installatietechniek (SPI) is positief ontvangen. "Er is best veel vraag naar en ook kinderen reageren enthousiast", zegt Jack van Boxmeer, directeur van het ROI Zuid-Oost dat betrokken is bij de truck. "Maar... we moeten de wagen niet te pas en te onpas inzetten. Alleen bij activiteiten waarin hij iets toevoegt."

De gloednieuwe wagen werd eind maart gepresenteerd op de installatievakbeurs in Rosmalen en is de afgelopen maanden een twintigtal keren in Brabant en Limburg op pad geweest. "Ik denk dat door deze wagen de branche meer uitstraling heeft gekregen", stelt Van Boxmeer. "We kunnen laten zien dat het vak meer inhoudt dan alleen een leiding aanleggen en een riool ontstoppen."

In de oplegger, die bekostigd is door de branche, kunnen kinderen zelf en op hun eigen niveau met techniek aan de slag. "Op de computers kunnen ze bijvoorbeeld een bad-

Het interieur van de Promotiewagen Installatietechniek, van twee kanten bekeken. Dak- en zinkwerk, sanitair, cv, vloerverwarming, airo, computers, het zit er allemaal in.

kamer tekenen en tegeltjes inkleuren. En in een hoek staat een half open badkuip, zodat ze de werking van een bubbelbad kunnen zien", al-

dus Van Boxmeer. Aan alle mogelijke onderdelen van installatietechniek is gedacht. "En dit alles gecombineerd met elektrotechniek."

In Boxmeer daar komt een huis... techniekbreed

Leerlingen techniek van de locatie Boxmeer van Scholengemeenschap Stevensbeek krijgen een huis. Een huis met stroomvoorziening, camerabewaking, sanitair, ventilatie, een whirlpool, vloerverwarming, gas en nog veel meer snuffjes. "Alles wat standaard in een moderne woning zit", zegt Anja Coenen die als docent nauw betrokken is bij de "bouw" van het huis.

Het opmerkelijke van het huis is dat leerlingen er straks projectgericht een echte bedrijfsvoering kunnen nabootsen: van klantencontact, via offerte en ontwerp tot de feitelijke aanleg van leidingen en allerhande installaties. Techniekbreed. Na voltooiing van een opdracht worden de geplaatste onderdelen weer verwijderd en kan een volgende groep er aan de slag gaan.

In een technieklokaal is op dit moment het kale raamwerk van een beneden- en bovenverdieping te zien. Het "huis" zelf moet nog volledig worden ingericht. Bij de scholingsfondsen OFE (elektrobranche) en OLC (installatiebranche) zijn subsidies aangevraagd. Verder zijn regionale bedrijven benaderd voor de levering van installaties, apparatuur en gebruiksmaterialen. De planning om de klus in de herfstvakantie te klaren is niet gehaald, maar Coenen blijft vol vertrouwen. "We zijn laaiend enthousiast en staan te springen om te beginnen", stelt ze.

De techniekbrede en geïntegreerde aanpak van het techniekhuis past bij de koers van de school. Twee jaar geleden smolten de afdelingen Metaal en Elektro samen tot de afde-

ling Metalektro. Momenteel wordt gewerkt aan de overlap in verschillende vakken, bijvoorbeeld natuurkunde en elektro. "De leerlingen moeten heel veel dubbel leren. Dat willen we er uithalen. Ook gaan we gebruikmaken van elkaars materialen. De vakken lopen steeds meer door elkaar", stelt Anja Coenen. Behalve voor metaal- en elektrotechniek komt er door het "huis" meer aandacht voor de installatietechniek, met sanitair, verwarming en zelfs wat dakbedekking en gootaanleg. Voor deze onderdelen krijgen de docenten nog bijscholing.

"Het huis is aantrekkelijk voor onze leerlingen, vooral als ze wat moeilijker mee kunnen. Als ze in de praktijk hun kwaliteiten kunnen laten zien, en als ze daarbij gewaardeerd worden, dan is dat prachtig."

Kort nieuws

Best Man Award 2004 gaat door

De verkiezing van de Best Man Award 2004 is veiliggesteld. Even leek het erop dat het evenement na het wegvallen van een grote sponsor een roemloze dood zou sterven. "We zijn nog op zoek naar nieuwe sponsors, maar het gaat zeker door", stelt Willem Schnoor, voorzitter van de organiserende VSI, de Vereniging van Scholen met Installatietechniek/Instalektro.

De Best Man Award is een jaarlijkse wedstrijd voor vmbo-leerlingen Installatietechniek/Instalektro. De prijs gaat naar de leerling die het "mooist en het strakst" aan de hand van een tekening een praktijkopdracht uitvoert, bijvoorbeeld de aansluiting van gas, water of rioolafvoer. Kortom: de prijs gaat naar de leerling met de gouden handjes!

De ruim zestig vmbo-scholen in Nederland, die overigens niet allemaal meedoen, zijn in zes regio's opgedeeld. Per school kunnen ze twee modelleerlingen voor de voorronden afvaardigen. De twee beste leerlingen per regio gaan naar de landelijke finale die in 2004 plaatsheeft op woensdag 2 juni in Nijmegen.

De Best Man Award, voorheen Best Man, is dertien jaar geleden door de VSI opgezet. De directe aanleiding was de sterke terugloop in het aantal leerlingen waardoor op sommige scholen het sluiten van de afdeling installatietechniek aan de orde kwam. Met de Best Man Award wil de VSI het imago van het vak oppoetsen en daarmee de instroom van leerlingen bevorderen. Bij de editie van 2003, op 27 en 28 mei in Eindhoven, ging de hoogste eer naar de 16-jarige Michel Roseboom uit Leersum, leerling van de Scholengemeenschap Maarsbergen.

De Regionale Commissie
Installatietechniek (RCI)
Brabant bestaat uit:

vakbond voor industrie en dienstverlening

Agenda 2004:

Installatie & Sanitair Vakbeurs:
11, 12 en 13 mei, Brabanthallen
's-Hertogenbosch

Finale Best Man Award (voor
vmbo-leerlingen installatietechniek):
2 juni, Canisius College
locatie De Goffert, Nijmegen

Open dagen scholen:

- VMBO:
Hooghuislyceum Oss:
27-11-03, 28-11-03, 05-03-04
SG de Overlaat Waalwijk:
24-01-04
Plein College de Burgh Eindhoven:
31-01-04
SG de Kempenhorst, Oirschot:
31-01-04
Udens College Uden: 14-02-04
Midden Brabant College,
Tilburg: 17-02-04

- MBO:
ROC de Leijgraaf, Veghel:
23-01-04
ROC Ter Aa, Helmond:
13-02-04, 15-04-04

Techniekhal "TechnoPromo" Cuijk loopt als een trein

TechnoPromo, het Cuijkse doecentrum voor promotie van techniek, loopt als een trein. Voor het huidige schooljaar zijn al tweehonderd dagdelen volgeboekt. "We krijgen niet alleen aanvragen uit de regio Cuijk en Noord-Limburg, maar bijvoorbeeld ook vanuit Nijmegen en Tilburg. Dat geeft wel aan hoe het zich rondsprekt", zegt locatietoecoördinator Trees Hamers. De vijfhonderd vierkante meter grote ontdekhall aan het Laagveld 9a-9b opende in november vorig jaar de deuren. Er waren toen zo'n 25 technische activiteiten voor metaal-, elektro-, bouw-, hout- en installatietechniek. Inmiddels is dat uitgebreid naar zestig verschillende activiteiten. "We proberen voortdurend te blijven vernieuwen, zodat het voor dezelfde groe-

pen kinderen leuk is om steeds terug te blijven komen", aldus Trees Hamers. Het promotiecentrum trekt vooral groepen 7 en 8 van basisscholen en vmbo-leerlingen die zich oriënteren op beroepsmogelijkheden. Maar ook voor bijvoorbeeld een kinderfeestje op woensdagmiddag is de techniekhal te huur. "Het leuke is dat de kinderen hier heel zelfstandig én op volwassen formaat aan de slag kunnen. Ze werken met échte steigerbuizen in plaats van met lego, en met apparaten die in het écht worden gebruikt." Wel zijn de boor-, zaag- en andere machines extra beveiligd, aldus Trees Hamers. Ook ouders die als begeleiders meegaan, blijken bij TechnoPromo veel te leren, zo zeggen ze achteraf.

Basisscholieren van buiten de directe regio kunnen in Cuijk voor vier euro per persoon bijna drie uur lang ontdekken hoe leuk techniek is; andere geïnteresseerden kunnen er in groepen voor zes euro per persoon terecht. De scholen binnen de regio betalen een gereduceerd bedrag.

Themadag in Land van Ooit

Praktijkopleiders van Brabantse installatiebedrijven, werkgevers, personeelsmanagers en docenten van scholen ontmoeten elkaar 20 november in het Land van Ooit in Drunen. In deze ietwat "prikkelende" omgeving praten ze met elkaar over de kwaliteit in opleiden en in samenwerken.

De bijeenkomst is bedoeld om de relatie tussen onderwijs en bedrijfsleven te verbeteren. Op het programma staan onder meer workshops over de communicatie tussen school en bedrijf, het imago van installatietechniek en het (al dan niet bewust) opleiden van mensen.

In de vorm van "enterainment" verzorgt trainer-acteur Ernst Reichrath de workshop "Samenwerken doe je niet alleen". Ondanks de sprookjesachtige omgeving moet de plenaire zitting, na afloop van de workshops, leiden tot concrete en haalbare aanbevelingen, zo hopen de organiserende ROC's en RCI.

■ VMBO-OVERLEG - Vmbo-docenten en enkele werkgevers waren 5 november op bedrijfsbezoek bij Würth Nederland in Den Bosch. De rondleiding had plaats tijdens de jaarlijkse vergadering van vmbo-docenten uit Brabant en Limburg.

Kijkje in elkaars mbo-keuken

Docenten van mbo-scholen uit Brabant en Limburg bezoeken woensdag 26 november hun collega's van het ROC Eindhoven. Ze nemen daar kennis van nieuwe ontwikkelingen op het Eindhovense ROC. Zo werkt de school voor leerlingen op niveau 2 met persoonlijke ontwikkelingsplannen (POP's) en zogenoemde portfolio's, oftewel documenten waaruit blijkt welke kennis, vaardigheden en ervaringen de leerlingen zich binnen- en buitenschools hebben eigengemaakt.

Voor leerlingen op niveau 4 is het ROC bezig met "inloop-CAD": afhankelijk van hetgeen de leerlingen in de praktijk al hebben geleerd, bepalen ze zelf hoe vaak en hoe

lang ze de CAD-tekenlessen volgen.

De vakbroeders maken in Eindhoven ook kennis met het BPV-bureau. Dit bureau voor beroepspraktijkvorming fungeert als centraal aanspreekpunt voor stages en de beroepsbegeleidende leerweg (BBL) van leerlingen op alle niveaus. Verder komt tijdens de mbo-middag aan de orde hoe het ROC de vierjarige MKB-route voor de middenkaderopleiding installatietechniek invult.

De bijeenkomst bij het ROC Eindhoven vloeit voort uit het overleg van mbo-docenten dat de RCI's Brabant en Limburg twee keer per jaar organiseren. "We kunnen leren van elkaar door bij elkaar in de keuken te kijken", zegt Jan Moeskops van het ROC Eindhoven. "Hopelijk neemt een ander 't de volgende keer over."